

קריירה

"העדפתי להפסיד מיליון שקל ולא לפתוח": פחות עסקים נפתחים — והמשק בנסיגה

מסעדת מלגו ומלבר. בתי קפה ומסעדות מתקשים לקבל אשראי בתקופה הנוכחית צילום: בר כהן

ברבעון הראשון חלה צניחה במספר העסקים החדשים שנפתחו בישראל, בעוד מספר העסקים שנסגרו לא ירד ואף צפוי לעלות עד סוף השנה ■ האקלים המדיני וסביבת הריבית מייאשים גם בעלי עסקים ותיקים ■ "התחושה היא שכל אפוקליפסה כלכלית שאתה מדמיין עלולה להתרחש"

ירדן בן גל הירשהורן וסימי ספולטר

04 בנובמבר 2024

בן רינג, הבעלים של העסקים מלגו ומלבר בתל אביב, ג'ונז בתל אביב וג'ונז פיצה בר בקריית אונו, היה אמור לחנוך מסעדת שף חדשה השנה בתל אביב. ב-8 באוקטובר 2023 התחילו להתקין במקום קירות גבס ותעלות מיזוג, ותשתית המסעדה כבר החלה להיבנות.

אלא שכמה ימים אחרי פרוץ המלחמה, רינג הבין שהוא מעדיף להקפיא את הפרויקט, שבו כבר הושקעו באותה עת כמיליון שקל. עלותו הסופית הוערכה ב-4 מיליון שקל, בשיתוף עם משקיעים ישראלים ומחול"ל.

"בדצמבר 2023 הודעתי סופית שהפרויקט מבוטל", נזכר רינג. "ניסו לשכנע אותי שכדאי להמתין, שהמצב ישתפר בתוך חודשים ספורים ושהיציאה מחוזה השכירות תעלה לנו הרבה כסף. אבל העדפנו להפסיד מיליון שקל על מסעדה שלא נפתחה, מאשר להשקיע 3 מיליון שקלים נוספים כשברור שהסיכון גבוה מדי, וסביר שניתקע עם מסעדה חדשה בלי שום יכולת להפעיל אותה".

כרזות של אזרחים שנחטפו על ידי חמאס ליד בית קפה בתל אביב. "קשה לשווק שהחיים טובים כשיש חטופים, הרוגים ומפונים" צילום: איתי רון

הסיבות לעצירת הפרויקט הן רבות. "הבנתי שבשנה הזאת אין איך לייצר קשב מהקהל למסעדה, בטח לא למסעדת שף חדשה", אומר רינג. "קשה לשווק שהחיים טובים כשיש חטופים, הרוגים ומפונים. מנגד, זו הזדמנות ליצור מקומות שמחזקים את חוויית הקהילה והשכונה — יש צורך אמיתי במפגשים מהסוג הזה". פרט למסעדת השף, רינג היה אמור לפתוח השנה חנות יין וקפה בשם ג'וני בקריית אונו. בסופו של דבר הוא עתיד לפתוח רק אותה, שכן היא ממוקדת יותר ביומיום של הקהל ולא בבילוי.

"מעבר לכך, אין עם מי לעבוד", מסביר רינג. "חלק גדול מהאנשים שעובדים במסעדות — בני 25-35 — נמצאים במילואים, ואין עובדים זרים. יותר מפתחה של עסק כושל, עניין מטריד בפני עצמו, הטריד אותי שנישאב לאירוע שאין לנו שליטה עליו ונהרוס את העסקים הקיימים שלנו.

"זאת החלטה קשה, לזרוק מיליון שקל לפח, אבל צריך לראות את המציאות נכוחה. קשה לי להאמין שנפתח מסעדת שף בעתיד הנראה לעין. אין אף אחד שיודע להגיד לאן אנחנו הולכים מכאן. מסעדות זה

עסק קשה גם בימים כתיקונם, ובתקופה הזאת שומעים על מסעדות שנסגרות בכל יום. התחושה היא שכל אפוקליפסה כלכלית שאתה מדמיין עלולה להתרחש, אבל ברגע שהמלחמה תיגמר והמדינה תצא לדרך חדשה — אני בטוח שיהיה מקום למסעדות שף חדשות".

"אפקט דומינו"

רינג מתאר את מה שנראה בנתוני רשות המסים כמו משק בניגה — בלימה של צמיחת העסקים הקיימים, וירידה במספר העסקים המורשים והחברות שנפתחים בישראל, עוד לפני שהחלו סגירות העסקים של סוף השנה.

מנתוני רשות המסים — שהתקבלו מתוקף בקשת חופש המידע שהגיש רו"ח אמיר רשף, שותף ב-Fahn Kahne Grant Thornton Israel ומנהל סניף הגושרים של הפירמה בגליל העליון — עולה כי חלה ירידה משמעותית בפתיחת תיקי עוסק מורשה וחברות ברבעון הראשון של 2024, בהשוואה לתקופה המקבילה בשנים קודמות.

בעוד מספר העסקים הפטורים שנפתחו ברבעון הראשון זהה למספרו ברבעון הראשון של 2023 — כ-30 אלף — מספר העסקים המורשים שנפתחו צנח מ-19 אלף ברבעון הראשון של 2023 ל-15 אלף בלבד ברבעון הראשון של 2024. גם במספרי החברות החדשות ניכרת ירידה כזו: ברבעון הראשון של 2024 נפתחו 5,000 חברות, לעומת 5,700 חברות ברבעון המקביל אשתקד.

בעלי עסקים רבים הקפואו תוכניות לפתוח עסקים חדשים, או להרחיב עסקים קיימים. הסיבות גלויות: ישראל מצויה יותר משנה במלחמה, שמועד הסיום שלה לא באופק; הריבית עדיין גבוהה, ובניגוד לארה"ב, אין תחזיות להורדה משמעותית שלה בתקופה הקרובה; הממשלה מעבירה תקציב שלא מעודד צמיחה והבנקים לא ממהרים לחלק הלוואות. בינתיים, העסקים סופגים ירידות בהכנסות.

רובי נתנזון, מנכ"ל מכון מאקרו למדיניות כלכלית
צילום: עופר וקנין

"לא בטוח שאחרי המלחמה תהיה התאוששות כמו אחרי הקורונה. האופק לסיום המלחמה רחוק, ובתקציב אין מנועי צמיחה לעסקים"

במקביל, עשרות אלפי אנשים מפונים מבתייהם, ועבור רבים מהם השאיפה לפתוח עסק חדש רחוקה שנות אור ממצבם כיום. "המציאות בדרום ובצפון מייצרת אפקט דומינו על פתיחת עסקים חדשים", מסביר רשף. "כשאזורים שלמים מפונים מתושבים, הכדאיות הכלכלית בפתיחת עסקים חדשים בהם — ובמקומות הסמוכים להם — נמוכה כמעט בכל התחומים. נתוני הרשות מראים ירידה משמעותית בקצב פתיחת העסקים החדשים ברבעון הראשון של 2024 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, מה שמעיד על חוסר הוודאות והחשש של יזמים מלקחת סיכונים כיום".

בשבוע שעבר התקיים כנס של המכון הישראלי לדמוקרטיה, שעסק בחיזוק מעמדם ושרידותם של העצמאים בשוק העבודה הישראלי. באירוע העריך הכלכלן ד"ר רובי נתנזון, מנכ"ל מכון מאקרו למדיניות כלכלית, כי שיעור העסקים החדשים שנפתחו ב-2024 מכלל העסקים יהיה נמוך יחסית, ויסתכם ב-7.8%. זאת למרות מגמת הגידול שחלה בשנים האחרונות — (ב-2021-2022 היה השיעור 8.4%, וב-2023 הוא ירד בעקבות המלחמה ל-7.1%). כמו כן, העריך נתנזון כי אם יימשך קצב הגידול של סגירת עסקים עד כה, עד סוף 2024 ייסגרו בישראל 80 אלף עסקים, לעומת 50-60 אלף בממוצע בשנה.

"אנחנו לא בטוחים שאחרי המלחמה תהיה התאוששות כפי שהייתה אחרי הקורונה", הסביר נתנזון. "מגמת הסגירה הנוכחית מתמשכת, והאופק לסיום המלחמה עדיין רחוק. בתקציב המדינה אין מנועי צמיחה לעסקים, ומדיניות הריבית מכבידה על עצמאים".

"הריבית אוכלת את בעלי העסקים מבפנים"

"הנתונים שלפיהם פחות עסקים נפתחים הם נגזרת ישירה של אשראי והלוואות", אומר איש עסקים שמחזיק בבעלותו כמה חברות. "ככל שיש לעסקים פחות אפשרויות למימון, פחות חברות נפתחות. הייתה בשוק ציפייה מסוימת להורדת ריבית אך היא התנפצה. להפך, סביבת הריבית מונעת מיזמים לפתוח עסק חדש".

לדברי אותו גורם, יש ענפים שלמים שנתפסים "מסוכנים" יותר, כמו בתי קפה ומסעדות, שמתקשים לקבל אשראי בתקופה הנוכחית. גם בענפים יותר יציבים, שבעבר קיבלו אשראי יותר בקלות, ההלוואות יקרות מאוד. "זה שומט את הקרקע מתחת לכל הבסיס הכלכלי של העסקים האלה", הוא אומר.

"אנחנו חתמנו על שכירות בנכס שבו היה עסק של מוצרי צעצועים", מספר הגורם. "בעל העסק סיפר לנו שהוא סוגר את החנות, כי הריבית שלו הפכה לכל כך יקרה שהוא רק מממן את הבנק במקום להרוויח. פעם הריבית לא הייתה בכלל פונקציה, עכשיו היא משחקת תפקיד מרכזי בשיקולי פתיחת עסקים. הריבית אוכלת את הבעלים מבפנים".

בית קפה ברח' דיזנגוף בתל אביב. הקרקע מתחת לבסיס הכלכלי של העסקים נשמטת צילום: אייל טואג (למצולמים אין קשר לכתבה)

מלבד הירידה בעסקים חדשים בשנה האחרונה, אנו עדים למגמה גוברת של עסקים גדולים ובינוניים שנקלעים לקשיים, שמביאים אותם לבית המשפט. בין הדוגמאות הבולטות לכך בשנה האחרונה ניתן למנות את רשת אמריקן לייזר, שנקלעה לחובות של יותר מ-100 מיליון שקל; סוכנות הביטוח נטו פיננסים, אתר הקניות שוז אונליין, חברת יו שופס ורשת האופנה ג'יפה.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ מסעדות

+ עסקים קטנים

+ ריבית

הצג עוד

דיוורים | מערכת | הנהלה | תנאי שימוש | רכשו מנוי | ביטול מנוי | שאלות ותשובות | צרו קשר | פרסמו אצלנו | הצהרת נגישות

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ